

KOMISIJA ZA POTA DELA RED NA POMEMBREM PODROČJU

STEZA - POT - KOLESARSKA STEZA

BOŽO JORDAN

Komisija za pota pri PZS je z manjšo delovno skupino pripravila nekaj tez za razpravo o planinski poti in drugih poteh. Treba bo namreč uskladiti pojem javne planinske poti (po statutu), kot ga tudi določa Zakon o cestah (Ur. l. SRS, št. 2-162/88, čl. 11 in 12), ki med drugim piše o javni poti in gozdni cesti. Razlikovati bo potrebno med pravo planinsko stezo, ki jo je zgradila in jo vzdržuje planinska organizacija, in med potmi, ki jih samo markira, vzdržujejo pa jih drugi. Komisija je dobila vprašanja o odpiranju in označevanju teh in onih poti, ki pa niso planinske. Najti moramo soglasje. Zaradi enotnosti in enostavnosti označevanja drugih poti je mnenje, da naj osnovna markacije ostane ista, le barve naj bi spremenili. Za odpiranje planinske poti so napisani natančni pogoji, pa tega vsi ne upoštevajo. Le zakaj ne? Je dogovorjeno res tako težko spoštovati?

Pojavljata se gorsko kolesarjenje in kolesarska pota. Tudi to je potrebno uskladiti in se o tem dogovoriti.

DEFINICIJE GORSKIH KOMUNIKACIJ

Skupina je predlagala naslednje opredelitve in rešitve:

Planinska pot je ozek pas zemljišča, namenjen za hojo; je posebej označen s Knafelčevo markacijo, smernimi in opozorilnimi tablami. Je **javna pot** kot podaljšek javnih komunikacij v gorah. Hodimo po njej na lastno odgovornost (po Statutu PZS).

1. **Planinska steza** je planinski objekt, ki ga je zgradila in ga vzdržuje planinska organizacija. Namenjena je izključno za hojo.

2. **Označena ali markirana javna pot** je cesta, kolovoz ali steza, ki so jo zgradili in jo vzdržujejo drugi, označila pa jo je planinska organizacija. Slednja skrbi le za obnovo markacij in pri opuščeni poteh ali stezah tudi za vzdrževanje.

Ta ozek pas zemljišča je lahko po lastništvu:

- last planinske organizacije; če je to tako urejeno in zapisano v zemljiški knjigi, potem je to prava planinska steza in po statutu javna pot;
- privatna lastnina, kjer je hoja lahko urejena z dogovorom; lastniki so dovolili označitev in hojo, za to so dali pisno soglasje;
- javna lastnina, državna, občinska, vaška, gozdna ali drugačna, ki je dostopna vsakomur pod pogoji zakona (javna pot, gozdna cesta, cesta).

Vožnja s kolesi po planinskih stezah ni dovolje-

na, ker je steza po definiciji samo za hojo. Lahko se vozi po kolovozih (v gorah ‚mulatierah‘, če so še dovolj dobre in ohranjene).

Sprejemljivo stališče je varstvo okolja v splošnem pomenu besede. Tako je bilo tudi v času, ko še nismo uporabljali besede »ekologija« in ko še ni bilo gorskih koles (mountain bikes). Tako vožnja čez drn in strn odpade! Speljanih je dovolj javnih poti, po katerih se lahko s pravim užitek in brez škode za okolje vozi s kolesom. Gre za spoštovanje nepisanih starih določil, ki si jih je postavil človek sam. Tudi drznost (ekstremnost) naj bi poznala meje, kjer se že prične delati škoda. Ne povečevati erozije! To ni napad na kriterije (ali so sploh že napisani?) vrhunškega kolesarstva in ne na dosežke posameznikov.

KOLESARJI V GORSKEM SVETU

V reviji Tabor (št. 4/93) so zapisali: »Pri nas imamo idealne možnosti za gorsko kolesarjenje, kajti Slovenija s svojo razgibano pokrajino odpira nešteto možnosti, ki jih pa vse pre malo izkoriščamo.« - Res sem bil presenečen, ko sem preletel italijanski priložnik gorskega kolesarstva, ki med drugim obravnava tudi naš Kras vse do Postojne. (V razmislek: mi pa nimamo planinskega vodnika za ta predel!)

Predvsem nam manjka lastna literatura, ki bi se opirala na svetovna merila in bi tako spodbujala z novimi idejami. Nova merila je potrebno prilagoditi glede na razvoj športne panoge in funkcije v prostoru, kamor se ta panoga usmerja.

O kolesarski poti smo razmišljali takole:

Kolesarska steza pomeni ozek pas načrtno urejenega javnega zemljišča, po katerem se sme voziti le s kolesom. Tako urejene in obvezne kolesarske steze so po nekaterih mestih in naseljih med cestno površino in pločnikom (med pešci in motornim prometom).

Kaj je bolje, kolesarska steza ali kolesarska pot? Pot je že tako varna steza, da po njej brez nevarnosti hodita tudi konj in govedo. Po vozni poti (kolovozu, vozniku, kolniku, ‚mulatieri‘) pa se da peljati z gorskim kolesom, saj je to že urejena stalna javna pot za vožnjo. Za izven mesta (urejenega naselja) je bolje kolesarska pot; »kolesarska smer« je zapisano na planinsko-izletniški karti Ljubljana-okolica.

RAZLIČNE BARVE ZA OZNAČEVANJE

Turistične steze ali javne poti vzdržujejo posamezna turistična društva. Vodijo lahko do posameznih objektov, naravnih znamenitosti,

turističnih kmetij, kulturnih spomenikov, spomenikov oblikovane narave ipd. (Tako stezo so lani označili od Stoglejskega mostu do Igle.)

Romarske poti vodijo do posameznih sakralnih objektov. Vzdržujejo jih lahko (po dogovoru) različna društva ali verske skupnosti.

Predlagamo označevanje za:

- turistične steze: bela pika in zelen kolobar;
- romarske poti: bela pika in moder kolobar.

Velikost in način označevanja velja enako kot za planinske poti, saj želimo ohranjati enotnost.

Knafelčevo markacijo smemo uporabljati samo za označevanje planinskih poti. Evidenco teh poti vodi Komisija za pota pri PZS. Predlaga-

mo, da bi Knafelčevo markacijo zakonsko ali temu ustrezno zaščitili. To so že pripravljali, ni pa bilo dokončano.

Kjer gre ena pot po drugi, naj bo samo ene vrste oznaka. Pri priključku bi na drugi poti morala napravili še eno do tri markacije obeh poti, potem pa gre dalje samo ena. To velja za označevanje stalnih potov in ne muh enodnevnice. Občasne oznake so lahko drugačne, vendar jih je treba potem odstraniti (npr. narisana nagelj - Limbarska gora).

Veseli bomo vaših mnenj in dopolnil, ki jih pošljite Komisiji za pota pri PZS, da bo potem to mogoče zapisati usklajeno v nov statut PZS.

OB DVEH, TREH PLANINSKIH RAZSTAVAH V MARIBORU

MED PLATNICAMI SKRITE GORE

V poletnih mesecih je Univerzitetna knjižnica v Mariboru v počastitev našega jubileja priredila razstavo planinske knjige. Ker je njena naloga predvsem zbirati in hraniti vso dosegljivo slovensko tiskano besedo, ki nastaja doma in po svetu (Slovenci nikakor ne spadamo med »redkobesedneže«), je mogoče ob sleherni priložnosti iz njenih fondov nabrati dovolj gradiva za prepričljiv prikaz publicistične ustvarjalnosti. Če bi šli pri razstavljanju v širino, bi nastale težave: kje najti dovolj veliko dvorano, v kateri bi se obiskovalci lahko zatopili v razgrnjeno gradivo; v našem primeru v nadvse pestro gorniško slovstvo, ki se ni začelo prebujati šele po ustanovitvi Slovenskega planinskega društva leta 1893, potem ko so se naši združeni planinci začutili dovolj močne, da zastavijo pero, temveč že dobrih sto let prej: zakaj že tedaj so pri nas živeli veliki gorniki.

VELIKO MOŽNOSTI ZA RAZSTAVLJANJE

Takšna razstava bi se potemtakem lahko omejila že zgolj na začetno obdobje neorganiziranega gorništa v Alpah - njegovi zibelki - do ustanavljanja prvih združenj in bi zajemala prve samostojne tiske in članke v časopisju, lahko pa bi jo obogatili še z ohranjenimi rokopisi in drugimi eksponati, med katere vsekakor spadajo zgodnje slikarske upodobitve gorske pokrajine. Takšna razstava bi bila pravo odkritje, vendar bi bilo za priprave potrebno pritegniti poznavalce posameznih področij in sodelavce ustanov, kjer hranijo gradivo. Stota obletnica SPD je kar klicala po takšni razstavi.

Posebna razstava bi bila lahko posvečena planinskemu časopisju, v katerem je nakopičena obilo zanimivega gradiva, ki tematsko nikakor ni povezano samo s hojo v gore in organizacijskimi problemi, temveč se stika z vsemi vedami, ki se pečajo z gorami - seveda še v tisti

rosni dobi, ko so se njihovi strogo učeni obrisi komaj začeli začrtavati. Za takšno razstavo pa še sploh ni prepozno! Le še kratko leto nas namreč ločuje od stoletnice izhajanja Planinskega vestnika. Ali se bomo tega jubileja spomnili samo s kakšnim prigodnim člankom?

Razstava bi lahko imela tudi izhodišče v osebnostih, ki so same ali pa »v navezah« pomnoževale in usmerjale tokove gorništa. - Ali pa planinsko organizacijo samo od ideje do vnetih priprav in do končne ustanovitve.

ZAČETKI GORNIŠKE LITERATURE

Poletna razstava v Univerzitetni knjižnici v Mariboru se je morala omejiti le na del gorniškega slovstva, ki je od izida ohranjalo svoj pomen in je zdaj organsko zraščeno z gorniško kulturo. To slovstvo pa ni tako homogeno, da bi ga bilo mogoče kar kronološko nanizati, ne da bi prizadeli njegovo preglednost.

Knjižno in drugo tiskano gradivo je bilo postavljeno v vitrinah. V začetku se je obiskovalec srečal z **B. Hacquetom**, vsestranskim raziskovalcem Vzhodnih Alp in Dinaridov. Medtem ko je **Valvasor** sto let poprej obstal pod gorami, se Hacquet ni ustavil, dokler ni prišel na vrh. Prizadeval si je natančno spoznati ne samo njihovo površje (morfologija, flora), ampak tudi njihovo strukturo (kamnine, rudnine). Pri vsem tem pa sploh ni bil naravoslovec, temveč rudniški kirurg v Idriji in pozneje predavatelj anatomije v Ljubljani. Pisal je v nemščini, latinščini, francoščini in italijanščini. Orografske spise so izhajali že takrat, ko je **Balmat** šele iskal pristop na Mont Blanc. Obenaj se dostojno uvrščata **V. Stanič** s svojimi klenimi gorniški spisi in **R. Baumbach** s svojo upesnitvijo Zlatoroga, ki je postal prava evropska uspešnica. Šele v našem stoletju so v Münchnu in Gradcu